

zaPAU

Największą mądrością jest umieć jednoczyć, nie rozбивać
Stefan Kardynał Wyszyński

Bellum omnium contra omnes

Czytając projekty reform polskiej nauki, można łatwo stwierdzić, że wśród ich autorów dominuje pogląd, że podstawowym problemem jest brak konkurencji pomiędzy uczonymi. Stąd prosty wniosek: główny wysiłek winien być położony na zwiększenie konkurencyjności, co zmusi zdolnych leni do zwiększenia wysiłku, a utrudni życie tępakom. Myślę, że pogląd ten jest również popularny w wielu środowiskach. Trudno się dziwić, bo to przecież Polska: prawie każdy uważa się za geniusza, a kolegów ma za tępaków właśnie.

Autorzy nie kryją, że chodzi o to, aby wyeliminować z nauki „martwe dusze”, które –obciążając budżet – faktycznie niewiele wnoszą. To oczywiście świetne i bardzo nośne hasło: usuniemy słabych i w ten sposób dobrzy będą mieli lepsze warunki. Wygląda to znakomicie i właściwie należałoby z całych sił przyklasnąć.

Jednak jest jeszcze druga strona medalu. Wiemy, że w Polsce łatwo sprowokować „wojnę wszystkich ze wszystkimi”, a myślę, że to ostatnia rzecz, której nasza nauka potrzebuje. Zwłaszcza, z punktu widzenia pozycji Polski w światowej nauce, ważniejsze jest budowanie szerokiej ogólnopolskiej współpracy i jednoczenie wysiłków (w większości dziedzin jesteśmy przecież rozpaczliwie rozdrobnieni). Wygląda to, rzecz jasna, różnie w różnych dziedzinach nauki. Inaczej w dziedzinach doświadczalnych, wymagających wielkiej aparatury lub/i wielkich zespołów ludzkich, inaczej w dziedzinach gdzie aparatura mieści się na stole, inaczej wśród teoretyków.

Zmiany w systemie winny więc uwzględniać te różnice, a to niewątpliwie bardzo trudna sprawa. Ale odpowiedź istnieje: nowy system nie może być jednolity, czyli powinniśmy uwzględniać różne możliwości finansowania. Są dziedziny, gdzie winny dominować granty i ostra konkurencja. Są dziedziny, które muszą mieć zapewnione stabilne finansowanie na wiele lat. W nauce jak w życiu: rzeczywistość jest skomplikowana i nie da się

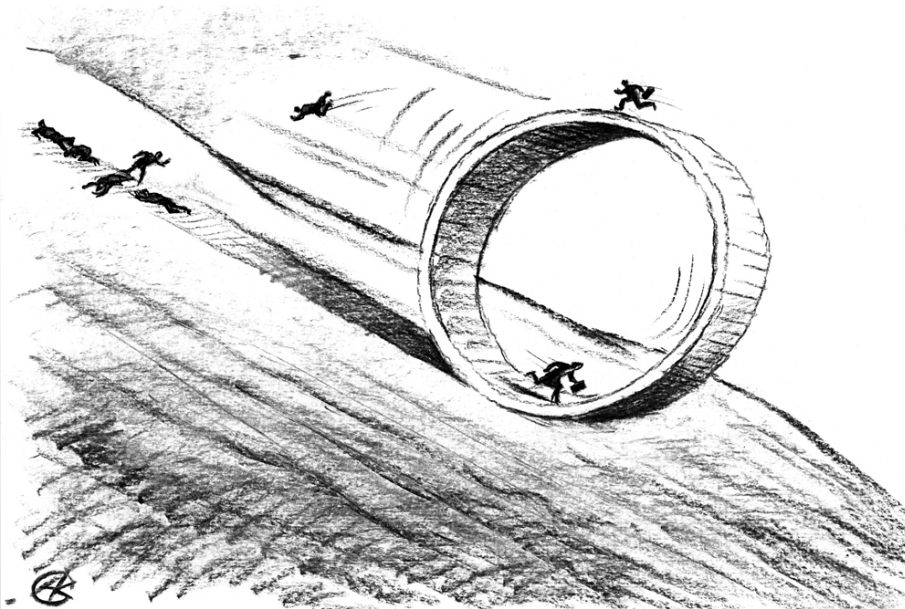
jej ująć jednym, nawet najlepiej brzmiącym hasłem. Wiadomo, że dla prawników piszących ustawy to niemal kwadratura koła i dlatego szansa na skonstruowanie poprawnego rozwiązania są nikłe.

Pozostaje więc tylko głośno krzyknąć: Ludzie! Uniwersalnie (bezmądrze?) wprowadzana ostra konkurencja to w Polsce droga do nikąd. W wielu dziedzinach Polska nauka staje bowiem wobec wystarczająco silnej konkurencji międzynarodowej, aby potrzebna jej jeszcze była wyniszczająca konkurencja wewnętrzna. Trzeba raczej dążyć do uzyskania rozsądnej równowagi pomiędzy konkurencją i współpracą. I właśnie takie postawy winny być promowane w nowym, zreformowanym systemie.

„Zawsze wydawało mi się, że najlepszym symbolem zdrowego rozsądku jest MOST” – powiedział kiedyś Franklin Delano Roosevelt.

ABBA
Kraków, 9 sierpnia 2009

Życie według Adama Korpaka

Adam Korpaka: *Dotrzymując biegu życia*

PAUza Akademicka – Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego. Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Stanisław Rodziński, Adam Strzałkowski, Andrzej Szczeklik, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Jerzy Wyrozumski, Franciszek Ziejka. Redakcja: Marian Nowy – red. naczelny (marian.nowy@gmail.com), Andrzej Kobos – z-ca red. naczelnego (andrew.kobos@gmail.com), Witold Brzoskowski – fotokład, Anna Michalewicz – dyrektor administracyjny.

Adres dla korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31-016 Kraków, ul. Sławkowska 17, www.pauza.krakow.pl, pauza@pau.krakow.pl
Oczekujemy na artykuły do 4 500 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania artykułów i korespondencji oraz zaopatrywania ich własnymi tytułami. Artykułów niezamówionych redakcja nie zwraca.

Bezpłatną elektroniczną prenumeratę/subskrypcję PAUzy Akademickiej można zamówić wysyłając e-mail na adres: pauza@pau.krakow.pl